
Klimatstrategi

Faktadel

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	3
2. Bakgrund	3
2.1 Syfte.....	3
2.2 Organisation av klimatarbetet.....	3
2.3 Växthuseffekten och klimatförändringarna	4
2.4 Lagen om kommunal energiplanering.....	5
2.5 Kommunens möjligheter att påverka	6
3. Inventering	7
3.1 Geografi och befolkning.....	7
3.2 Näringsliv	7
3.3 Energi.....	8
3.4 Växthusgaser.....	8
3.5 Prognos.....	8
4. Mål.....	8
4.1 Klimatmål i Sverige och världen.....	8
4.2 Regionala klimatmål.....	9
4.3 Klimatstrategins koppling till mål i andra styrdokument.....	9
4.4 Beskrivning av kommunens övergripande mål/ visioner för klimatarbetet.....	9
4.5 Beskrivning av mätbara mål som syftar till att nå de övergripande målen/visionerna.....	10
5. Handlingsplan.....	10
6. Uppföljning.....	11

Kommentar: **Gulmarkerade** stycken/avsnitt är ämnade för ifyllning av kommunen för att göra klimatstrategin personlig. Det kan handla om alltifrån allmän information till specifika mål och handlingsplaner.

1. Sammanfattning

Ge en kort sammanfattning (ca. en halv A4 sida av klimatstrategin).

2. Bakgrund

2.1 Syfte

Den negativa klimatpåverkan som utsläppen av växthusgaser till atmosfären ger upphov till påverkar såväl Sverige och Europa som hela vår planet. Energi- och klimatfrågan är därför med sin miljöpåverkan en av de största utmaningarna som världen och **XXX** kommun står inför. Frågan har även en tydlig koppling till kommunikationer, sysselsättning och näringslivsutveckling. Det sätt som vi arbetar med energi- och klimatfrågor är därför av betydelse för en hållbar samhällsutveckling i **XXX** kommun. Genom att upprätta en klimatstrategi visar således **XXX** kommun att vi arbetar för att ta vårt ansvar för att nå de nationella och regionala klimatmålen.

Klimatstrategin ska också utgöra kommunens energiplan. Den gällande energiplanen i **XXX** kommun antogs av kommunfullmäktige (**årtal**) och energi- och klimatstrategin ersätter denna plan. Kommunfullmäktige beslutar om klimatstrategin, men för att nå en långsiktigt hållbar energiförsörjning måste alla invånare i kommunen på sikt involveras i klimatarbetet.

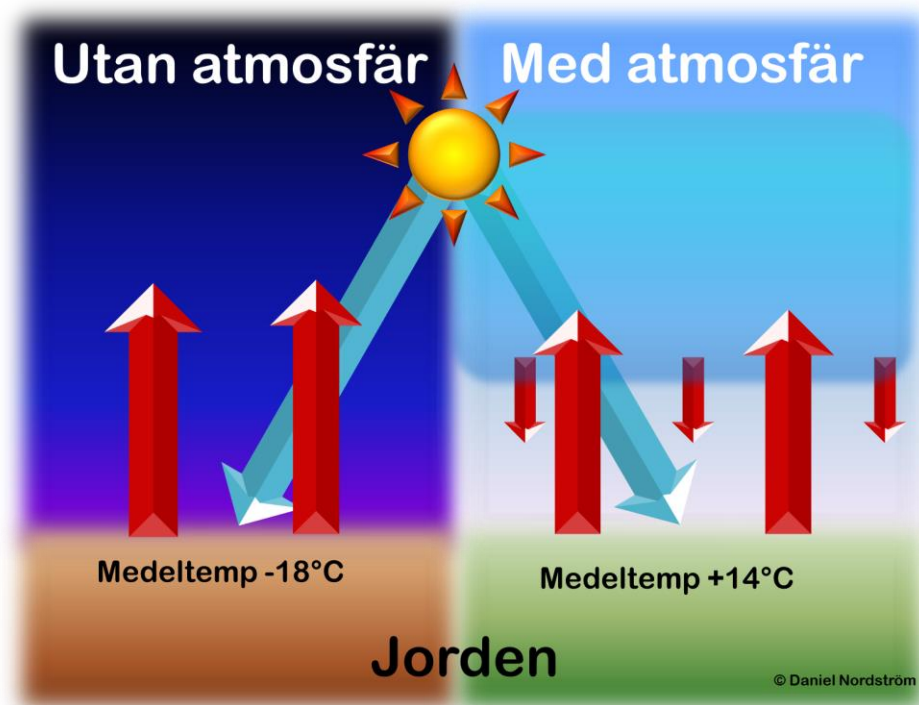
Klimatstrategin är uppbyggd i två delar. Dels en mer omfattande faktadel med bakgrundsinformation om kommunen, nulägesbeskrivning, mål, åtgärder samt information om hur kommunen skall arbeta med att följa upp strategin. Dels en mer kortfattat beslutsdel som sammanfattar **XXX** kommuns övergripande mål och visioner samt de viktigaste åtgärderna för att nå fram till dessa mål.

2.2 Organisation av klimatarbetet

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för projektet och som ett första steg upprättades en intern organisation bestående av en styrgrupp samt en arbetsgrupp. Arbetsgruppen som leddes av miljöstrategen, bestod av olika sakkunniga personer inom områden som bl.a. fastigheter, gator, energi, transporter samt näringsliv. Styrgruppen hade politisk förankring samt angav resursramar för projektet. Ett utkast till energi- och klimatstrategi har i **XX månad XX år** remitterats till kommunens nämnder och styrelser.

2.3 Växthuseffekten och klimatförändringarna

När växthuseffekten diskuteras är det viktigt att skilja på den naturligt förekommande växthuseffekten och den förstärkta växthuseffekten orsakad av mänsklig aktivitet. Den naturliga växthuseffekten, som kommer som ett resultat av att jorden har en atmosfär, är en förutsättning för livet på jorden. Utan den skulle jordens medeltemperatur ligga på runt -18°C istället för runt $+14^{\circ}\text{C}$ som den gör idag. Anledningen till denna stora skillnad i medeltemperatur beror på atmosfärens förmåga att hålla kvar en del av den värmestrålning som strålas ut från jordytan vilket illustreras i figur 1 nedan. Hur stor denna förmåga är beror på koncentrationerna av olika växthusgaser. När koncentrationerna av dessa växthusgaser förändras, ändras också den absorberande förmågan. När människan genom olika aktiviteter ökar koncentrationen av växthusgaser så förändrar vi atmosfärens sammansättning och då hur stor portion av värmenstrålningen som stannar kvar på jorden.

FIGUR 1: NÄR SOLSTRÅLNINGEN (HÄR ILLUSTRERAD MED BLÅ PILAR) NÄR JORDEN VÄRMS PLANETEN UPP OCH STRÅLAR UT SÅ KALLAD INFRARÖDSTRÅLNING (ILLUSTRERAS HÄR MED RÖDA PILAR). I FALLET UTAN ATMOSFÄR TILL VÄNSTER FÖRSVINNAR VÄRMESTRÅLNINGEN UT I RYMDEN MEDAN I FALLET MED ATMOSFÄR TILL HÖGER, ABSROBERAS EN DEL AV STRÅLNINGEN AV ATMOSFÄREN OCH STRÅLAS TILLBAKA TILL JORDEN VILKET HÖJER MEDELTEMPERATUREN.

Växthusgaser som vattenånga och koldioxid finns naturligt i jordens atmosfär. Exempel på andra växthusgaser är metan, dikväveoxid (lustgas) och fluorerade gaser (bl.a. så kallade freoner). Halterna av flera växthusgaser ökar nu i atmosfären, främst på grund av vår förbränning av fossila bränslen. Förbränningen av fossila bränslen (kol, olja och naturgas) ger upphov till koldioxid. Andra växthusgaser kommer främst från jordbruket (metan och lustgas),

avfallsdeponier (metan), förbränning (lustgas), medan de fluorerade gaserna i huvudsak kommer från kyl- och frysutrustning, högspänningsbrytare och aluminiumproduktion.

I syfte att utvärdera den omfattande klimatrelaterade forskningen som pågår världen över har FN upprättat en klimatpanel; "the Intergovernmental Panel on Climate Change" (IPCC) där tusentals forskare från hela världen bidrar till att sammanställa en objektiv bild över hur situationen ser ut¹.

I den femte utvärderingsrapporten som publicerades 2013 framgår det att den globala medeltemperaturen ökat med i genomsnitt 0,85°C² över de senaste 120 åren, att de tre senaste decennierna har successivt varit de varmaste sedan år 1850 och den mänskliga påverkan på klimatsystemet genom utsläpp av växthusgaser är ett faktum.

Klimatförändringen kommer innebära en rad konsekvenser för Sveriges del. Modelleringar visar på en generell nederbördsökning i hela landet. Även antalet tillfällen med intensiv nederbörd bedöms öka. Mest ökar nederbörden i norra och västra Sverige. Ökad nederbörd och mer intensiva regnfall ökar risken för översvämningar vilket leder till att översvämningar blir vanligare längs kuster samt längs sjöar och vattendrag. Förändringar i nederbörd liksom ökad avdunstning kan leda till ökad sommartorka i södra Sverige.

...

Det kan här tilltala läsaren att visa på lokala effekter av klimatförändringen i en klimatstrategi. För mer information om hur klimatet kan komma att förändras i framtiden i er region se "Klimatinformation för varje län" på SMHIs hemsida: <http://www.smhi.se/klimatdata/klimatscenarioer/klimatanalyser/Sveriges-lans-framtida-klimat-1.8255>

2.4 Lagen om kommunal energiplanering

En kommun kan på flera sätt styra energianvändning och energitillförsel. Kommunen kan agera utifrån sina roller som offentlig aktör, informatör, fastighetsägare, arbetsgivare eller som ägare till ett energibolag. Ett sätt att strategiskt påverka utvecklingen är att göra upp en energiplan.

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen fastläggs av kommunalfullmäktige. En klimatstrategi kan med fördel innefatta en energiplan och därigenom uppfylla lagens syfte. Det är viktigt att sätta upp mål för energiplaneringen och att målen konkretiseras i projekt och åtgärder. Ett annat

¹ För mer information gå in på www.ipcc.ch

² Intervallet för denna temperaturökning ligger på 0,65°C till 1,06°C

mål med energiplanering är bättre ekonomi i kommunen som en effekt av bl.a. energieffektiviseringsåtgärder.

Det är viktigt att ha en helhetssyn på energiplaneringen och ta hänsyn till miljöeffekterna i såväl lokalt, regionalt som globalt perspektiv. Genom en miljöanalys görs en bedömning av hur miljön, hälsan och hushållningen kommer att påverkas av olika åtgärder eller energisystem. Vid den senaste ändringen av lagen om kommunal energiplanering har följande beskrivning tillkommit: "Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11§ miljöbalken skall bestämmelserna i 6 kap. 11-18 §§ och 22 § miljöbalken tillämpas".

Av 11 § MB framgår att "när en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas".

En klimatstrategi krävs inte i lag och omfattas därmed inte av kravet om miljöbedömning. Innefattar däremot klimatstrategin även en energiplan kommer lagkravet att aktualiseras.

Tips!

- Se Naturvårdsverkets hemsida för mer information om miljöbedömning av planer och program: <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Ovriga-vagledningar/Miljobedomningar-av-planer-och-program/>
- Kontakta energimyndigheten för att få klara besked avseende miljöbedömning av strategin/planen.

2.5 Kommunens möjligheter att påverka

Kommunen har en viktig roll att spela inom energi- och klimatarbetet både när det kommer till att minska utsläppen men också att anpassa och rusta samhället inför de förändringar som väntar. Genom sitt ansvar för fysisk planering, energiplanering, tillsyn samt drift av tekniska anläggningar är kommunen en viktig aktör i klimatarbetet. Kommunen har samtidigt goda möjligheter att påverka utvecklingen genom sitt ansvar för information, utbildning och rådgivning.

Samhällsplanering spelar en viktig roll om vi ska nå energi- och klimatmålen och därmed minska klimatförändringen. Översikts- och detaljplaner utgör en viktig funktion vad det gäller energianvändning t.ex. gällande lokalisering av ny bebyggelse och hur den placeras i terrängen, vilka möjligheter för kollektivtrafik som skapas och vilka uppvärmningssystem som kan användas.

Transporter utgör en stor del av klimatpåverkande utsläpp i XXX kommun. Kostnader spelar en avgörande roll vid val av bränslen och transportslag. Kommunen har liten möjlighet att påverka lagstiftning, bränslepriser och skatter, några av de faktorer som styr vår bränsleanvändning och därmed också våra utsläpp av koldioxid. Kommunen kan dock i sina olika roller och nära kontakt med medborgare och näringsidkare arbeta för mer miljövänliga transporter samt utveckla andra effektiva styrmedel.

Genom att vara en förmedlare av kunskap och information kan kommunen kommunicera möjliga bidrag som medborgare och näringsliv kan söka från andra offentliga myndigheter. Ett sådant exempel inom energiområdet är bidrag för konvertering från direktverkande elvärme till fjärrvärme, berg-, sjö- eller jordvärmepump eller biobränsle. Vidare kan kommunen använda miljöförvaltningens tillsyn mot verksamheter för att minska företagens klimatpåverkan. Detta kan ske genom att kontrollera att miljöbalken efterlevs, inom ramen för prövning ställa krav på låga utsläpp av växthusgaser samt genom en aktiv tillsynsutövning verka för minskade utsläpp.

Kommunen som organisation bidrar med en relativt stor del av kommunens totala utsläpp av växthusgaser. Genom att se över sin energiförbrukning, tjänsteresor, transporter samt inom ramen för upphandling ställa klimatkrav, kan kommunen minska sin egen klimatpåverkan avsevärt.

Slutligen spelar kommunen en viktig roll som informationsspridning och folkbildning. Här är energirådgivaren en viktig resurs tillsammans med agenda-21 arbetet som i XXX kommun bygger på stor delaktighet av många kommuninnevånare.

3. Inventering

3.1 Geografi och befolkning

Allmän fakta om kommunen, så som ex:

Yta (kvadratkilometer),

Antal invånare,

Antal hushåll,

Historik,

Karta över kommunen

Etc.

3.2 Näringsliv

Nämner kort om vad som är den huvudsakliga näringen som dominerar i kommunen. Skriv gärna om det finns goda förutsättningar för näringslivsutveckling inom något/några specifika områden.

3.3 Energi

Tillförsel, distribution samt användning av energi.

3.4 Växthusgaser

Statistik över kommunens utsläpp av växthusgaser.

3.5 Prognos

Här görs en kortfattad genomgång av vilka möjligheter som finns för att åstadkomma klimatåtgärder inom olika områden som bl.a: industrin, produktion av energi, hushåll, service, transporter, avfallshantering och jordbruk. Beskrivningen bör avse respektive sektors direkta och indirekta klimatpåverkan. Varje sektor påverkar indirekt utsläppen inom andra områden än den egna och som ett exempel på detta kan nämnas att hushållens konsumtionsmönster påverkar utsläppen från både transporter och industrin. Ett annat exempel är att stadens planering för bostadsbebyggelse, infrastruktur och andra verksamheter påverkar transportbehov och möjliga alternativ för uppvärmning av bostäder och lokaler.

4. Mål

4.1 Klimatmål i Sverige och världen

Sveriges regering presenterade, våren 2009, propositionen "En sammanhållen klimat- och energipolitik". I propositionen anges följande mål för klimat- och energipolitiken till år 2020:

- 40 procent minskning av klimatutsläppen.
- Minst 50 procent förnybar energi.
- 20 procent effektivare energianvändning.
- Minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn.

På EU nivå finns också ett antal mål där EU i januari 2008 överlämnade kommissionen ett förslag, "energi- och klimatpaketet", med följande mål:

- 20 procent lägre utsläpp av växthusgaser till 2020
- 20 procent ökad energieffektivitet
- 20 procent andel förnybar energi. I detta mål ingår att andelen biodrivmedel skall vara 10 procent av trafikens energianvändning.

Långsiktigt finns även målen att minska utsläppen med 85-90 procent till år 2050.

I december 2015 hölls ett avgörande klimattoppmöte i Paris där världen enades om ett internationellt klimatavtal för att styra världen mot en värld där den globala uppvärmningen hålls väl under 2°C men att samtidigt sträva mot 1,5°C. Om detta är möjligt att uppnå återstår att se - när ländernas idag inrapporterade åtgärder tas i beaktande pekar projektionen snarare mot en värld med 2,7 till 3°C varmare medeltemperatur. Oavsett så har världen enats om att på global skala arbeta mot att så snart som möjligt börja minska utsläppen och att uppnå nollnettoutsläpp under andra halvan av detta århundrade (United Nations Conference on Climate Change, 2015).

4.2 Regionala klimatmål

Här presenteras mål från den regionala energi- och klimatstrategin.

4.3 Klimatstrategins koppling till mål i andra styrdokument

Kort beskrivning om hur klimatstrategin hänger ihop med andra styrdokument (energiplan/miljöprogram/transportstrategi etc).

4.4 Beskrivning av kommunens övergripande mål/ visioner för klimatarbetet

Här presenteras kommunens vision och/eller mer övergripande mål. Dessa är ej tidsatta eller preciserade utan anger i generella drag kommunens vilja och ambitioner inom klimat/energiområdet. Kan exempelvis vara:

Ex. 1: Energianvändningen inom XXX kommun ska kännetecknas av effektivitet och uthållighet ur ett långsiktigt ekologiskt perspektiv. Detta innebär bland annat en effektiv användning av elenergi och en successiv urfasning av fossila bränslen till förmån för förnyelsebara sådana.

Ex. 2: XXX kommuns egen energiproduktion ska baseras på förnyelsebara bränslen.

Ex. 3: XXX kommun ska bli en fossilbränslefri kommun

4.5 Beskrivning av mätbara mål som syftar till att nå de övergripande målen/visionerna

Målen bör vara tidsangivna, preciserade, mätbara och uppföljningsbara mål. Kan exempelvis vara:

Effektmål

År 2012 skall minst 60 % av det drivmedel som används i kommunens tjänstebilar/leasingbilar (inklusive det kommunala fastighetsbolaget) utgöras av förnyelsebara bränslen (exempelvis etanol eller biogas) eller el (elhybrid).

XXX kommun avser att minska sina utsläpp av koldioxid med 30 procent till 2020 jämför med 1990. Målet omfattar kommunen som geografiskt

Aktivitetsmål

Under 2010 skall XXX kommun genomföra 3st klimatrelaterade informationskampanjer i syfte att få allmänheten att åka mer kollektivtrafik samt välja cykel/promenera framför bil.

5. Handlingsplan

Åtgärd nr.	1.
Beskrivning av åtgärden	
Åtgärdsägare	
Kostnad	
Minskning av CO ₂ -utsläpp / Minskning av energi	
Tidplan	
Övriga miljövinster	

Åtgärd nr.	2.
Beskrivning av åtgärden	
Åtgärdsägare	
Kostnad	
Minskning av CO ₂ -utsläpp / Minskning av energi	
Tidplan	
Övriga miljövinster	

6. Uppföljning

Kommunens interna miljöarbete följs upp årligen och presenteras i en miljöredovisning som belyser kommunens insatser under året. Redovisningen sker med utgångspunkt från miljöprogrammet samt klimatstrategin. Det nuvarande uppföljningssystemet grundas primärt på formulär som fylls i av respektive förvaltning och bolag. Här ingår bl. a uppgifter från energibolaget, de kommunala fastigheternas förvaltare och uppgifter avseende transporter inom kommunens egna verksamheter.

Den årliga redovisningen ska kunna ge underlag till att formulera nya mål och åtgärder.

Därutöver har ett antal nyckeltal tagits fram för kommunen som organisation samt kommunen som geografiskt område för att beskriva hur **XXX** kommun rör sig i förhållande till målen. Uppföljning av kommunen som geografiskt område sker bl.a. med hjälp av data från SCB och vägverket.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att klimatstrategin blir ett levande dokument med realistiska och genomförbara åtgärder därför ska handlingsplan med åtgärder följa det årliga budgetarbetet. På så sätt skapas ett kontinuerligt klimatarbete som ger utrymme för utveckling och förbättring. Vissa åtgärder i handlingsplanen genomförs och nya åtgärder arbetas fram. Klimatarbetsgruppen som har arbetat fram strategin föreslås bli en permanent grupp. Gruppens uppgift är att ur ett helhetsperspektiv följa, stimulera och utveckla klimatarbetet i kommunen.

Ange gärna vilka verksamheter som ska vara representerade i gruppen (om det funnits någon grupp samt om den skall finnas kvar)

Kan exempelvis vara:

- *Miljö- och byggförvaltningen*
- *Gatukontoret*
- *Ekonomikontoret (ekonom och upphandlingssamordnare)*
- *Fastighetsbolaget*
- *Fastighetskontoret*
- *Fjärrvärmebolaget*
- *Näringslivskontoret*
- *Utbildningsförvaltningen*
- *Socialförvaltningen*
- *Kommunledningskontoret*

De representanter som respektive verksamhet utser till gruppen ansvarar för att driva klimatfrågorna i sina respektive organisationer.